

यूपी बोर्ड संस्कृत 2024

निबन्ध लेखन (10TH)

Exam 28 February 2024

संस्कृत निबंध लेखन

8 अंक

अनुवाद—

1—हिन्दी वाक्यों का संस्कृत में अनुवाद (तीन वाक्य)

2X3=6 अंक

रचना—

1—निबन्ध (कम से कम आठ वाक्य)

8 अंक

2—संस्कृत पदों का वाक्यों में प्रयोग।

2X2= 4 अंक

3—संस्कृत वाक्यों का वाक्यों में प्रयोग।

5X3= 4 अंक

यूपी बोर्ड संस्कृत 2024

निबन्ध लेखन (10TH)

Exam 28 February 2024

1

- सदाचारः
- आचारः परमो धर्मः
- सदाचारवान्तरः
- चरित्रसमस्या
- कदाचार समस्या

[2013 DR, DS, 16 CO, 17 AS, AU, 19 AP, AQ,
20 MP, MR, MO, 22 AS, 23 DP, DR]

- (1) सज्जनानाम् आचारः एव सदाचारः भवति ।
- (2) सज्जनाः यथैव आचरन्ति व्यवहरन्ति वा सः एव 'सदाचारः' भवति ।
- (3.) सदाचरणम् एकः अलौकिकः गुणः अस्ति ।
- (4) सदाचारः मानवस्य अलौकिकं विभूषणम्।
- (5) सदाचारस्य महत्त्वं सर्वेषु धर्मेषु स्वीकृतम् अस्ति।
- 6) मानवस्य उन्नत्यै सदाचारस्य महती आवश्यकता वर्तते ।
- (7) समाजे सदाचारस्य व्यवहरणम् अनिवार्यम् अस्ति।
- (8) सः एव समाजः सम्पन्नः भवति यत्र सदाचारिणः भवन्ति।
- (9) मूर्खाणाम् एव जीवनं सदाचारविहीनं भवति ।
- (10) अस्माभिः सदाचारः प्रयत्नपूर्वकं पालनीयः रक्षणीयश्च ।

2

- ✓ संस्कृतभाषायाः महत्त्वम्
- ✓ देववाणी
- ✓ संस्कृत भाषायाः गौरवम्
- ✓ सुरभारती
- ✓ अथवा संस्कृत वाङ्मयम्
- ✓ अथवा संस्कृत नाम देवी वाक्

[2013 DR, 14 AO, AP, AQ, 15 BD, 16 CU, 17 AR, AU, 18 HQ, HR, 19 AS, AU, 20 MP, 22 AP, 23 DP, DR]

- (1) संस्कृतभाषा अन्यासां भारतीयभाषानां जननी अस्ति।
- (2) इयं भाषा विश्वस्य प्राचीनतमा भाषा अस्ति।
- (3) संस्कृतभाषा भारतस्य प्राणभूता भाषा अस्ति।
- (4) इयमेव भाषा समस्तं भारतम् एकसूत्रे बध्नाति ।
- (5) अस्याः साहित्यं व्याकरणं च पूर्णतः समृद्धे स्तः।
- (6) अस्यामेव भाषायां निवद्धाः सन्ति चत्वारः वेदाः दर्शनशास्त्राणि च।
- (7) संस्कृतभाषा सरला, मधुरा, सुपरिष्कृता च अस्ति।
- (8) संस्कृतभाषा-महत्त्वं विदेशीयाः विद्वांसः अपि स्वीकुर्वन्ति ।
- (9) वाल्मीकिः, व्यासः, कालिदासः अन्ये चापि अनेके प्रसिद्धाः कवयः
संस्कृतस्य श्रीवृद्धिम् अकुर्वन् ।
- (10) अस्याः सम्वर्धनाय वयं प्रयत्नशीलाः भवेम।

3

- ❑ विद्याधनम्
- ❑ विद्याधनं सर्वधनं प्रधानम्.
- ❑ विद्या महिमा
- ❑ विद्यायाः महत्त्वम्
- ❑ विद्या धर्मेण शोभते
- ❑ विद्या ददाति विनयम्.
- ❑ शिक्षायाः उपयोगितां ।
- ❑ शिक्षायाः महत्त्वम्।
- ❑ विद्याविहीनः पशुः

[2023 DU] [2022 AO, AQ, AT, AU, 23 DP, DQ, DR, DS]

- (1) विद्यायाः महत्त्वम् अपरिमितं विद्यते ।
- (2) अनया एव मानवः जगत्पूज्यः भवति ।
- (3) अनया विना तु पुरुषः साक्षात्पशुः भवति ।
- (4) अतएव विद्या प्रयत्नैः गृहीतव्यम् ।
- (5) विद्याधनं सर्वधनेषु प्रधानमस्ति ।
- (6) यतः विद्याधनं चौरं चोरयितुं न शक्नोति ।
- (7) राजा अपि तं अपहर्तुं न शक्नोति ।
- (8) भ्राता एतस्य धनस्य विभाजनं कर्तुं न शक्नोति ।
- (9) इदं धनं व्यये कृते तु नित्यमेव वर्धते ।
- (10) अतएव विद्या सर्वधनं प्रधानम् अस्ति ।

4

- ✓ सत्संगतिः
- ✓ सत्संगतिः कथय किम् न करोति पुंसाम्

[2020 MT, 21 HE, 22 AQ, AT, AU,
23 DO, DQ, DS, DT, DUJ

- (1)सज्जनपुरुषाणां संगतिः एव सत्संगतिः कथ्यते।
- (2)ये दुर्गुणान् त्यक्त्वा सद्गुणान् गृह्णन्ति, ते सज्जनाः भवन्ति।
- (3)यः मनुष्यः सज्जनैः सह वसति, सः सज्जनः जायते।
- (4)यः मनुष्यः दुर्जनानां संगति करोति, सः दुर्जनः भवति ।
- (5)पारसपाषाणस्य स्पर्शेन लौहः सुवर्णः भवति।
- (6)मनुष्यः सभ्यतायाः संस्कृतेः च शिक्षाम् अपि सत्संगेन एव लभते ।
- (7)सत्संगतेः महान् प्रभावः अस्ति ।
- (8)अस्माकं वेदशास्त्रेषु अपि सत्संगस्य महिमा वर्णितः अस्ति।
- (9)सत्संगतिः मनुष्यस्य सर्वान् मनोरथान् पूरयति ।
- (10)वयं दुष्टानां संगम् त्यक्त्वा सज्जानानां संगम् कुर्याम्।

5

□परोपकारः

□परोपकाराय सतां विभूतयः

□परोपकारः पुण्याय

[2020 MS, MO, 21 HE, 22 AT, 23 DO, DP, DQ, DR; DS, DT]

- (1) परेषामुपकारः परोपकारः भवति।
- (2) सत्पुरुषाः सदैव परेषामुपकारं कुर्वन्ति ।
- (3) ये परेषाम् उपकारं कुर्वन्ति परे तेषाम् उपकारं कुर्वन्ति।
- (4) एव परोपकारिणां सदैव कल्याणं भवति ।
- (5) नद्यः परेभ्यः जलं वहन्ति । वृक्षाः परेभ्यः फलानि धारयन्ति।
- (6) मेघाः परेभ्यो जलानि वर्षन्ति ।
- (7) एवमेव सतां विभूतयः परोपकाराय भवन्ति।
- (8) महात्मा दधीचिः परोपकाराय एव स्वशरीरस्य अस्थीनि अपि ददौ प्राणांश्च अत्यजत् ।
- (9) गौतम बुद्धः प्राणिनां दुःखविनाशाय एव सर्वभोगयतनं राजप्रासादं

6

- पर्यावरण-सन्तुलनम्
- पर्यावरण-प्रदूषणम्
- पर्यावरणं महत्त्वम्
- प्रदूषण-समस्या
- पर्यावरणसंरक्षणम्
- पर्यावरणम्
- पर्यावरण सुरक्षा

[2011,12, 13, 14, 15, 16, 17, 22 AS]

- (1) पर्यावरणस्य मानवजीवने अतिमहत्त्वपूर्णं स्थानं वर्तते ।
- (2) यत्र पर्यावरणं शुद्धं भवति तत्र जीवनमपि सुखमयं भवति ।
- (3) स्वस्थं पर्यावरणमेव मानवजीवनस्य आधारः अस्ति ।
- (4) साम्प्रतं सर्वत्र पर्यावरण-प्रदूषणस्य चर्चा वर्तते ।
- (5) दूषित पर्यावरणेन अनेके रोगाः प्रभाविता भवन्ति ।
- (6) औद्योगिक संस्थानेभ्यः निर्गतेन वायुना पर्यावरणं दूषितं भवति ।
- (7) साम्प्रतं तु जलं, वायुः, आकाशं चापि शुद्धं नास्ति ।
- (8) गङ्गा-जल-प्रदूषण-निवारणाय शासनेन एका योजना निर्मिता अस्ति ।
- (9) मानवा स्वस्थे पर्यावरणे एव जीवितुं शक्नुवन्ति ।
- (10) पर्यावरणशुद्धये वयं सदैव प्रयत्नशीलाः भवेम ।

यूपी बोर्ड संस्कृत 2024

निबन्ध लेखन (10TH)

Exam 28 February 2024

यूपी बोर्ड संस्कृत 2024

निबन्ध लेखन (10TH)

Exam 28 February 2024